

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

IV. ÚS 547/2020-16

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí 28. októbra 2020 v senáte zloženom z predsedu senátu Miroslava Duriša a zo sudcov Libora Duřu a Ladislava Duditřa (sudca spravodajca) predbeřne prerokoval ústavnú sťažnosť [REDACTED], zastúpeného advokátskou kanceláriou PUCHALLA, SLÁVIK & partners, s. r. o., Kmeťova 24, Kořice, v mene ktorej koná konateľ a advokát JUDr. Martin Puchalla, PhD., vo veci namietaného poruřenia čl. 20 a čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky, čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd a čl. 1 Dodatkového protokolu k Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd uznesením Okresného súdu Skalica č. k. 1 C 5/2019-128 z 2. júla 2019 a uznesením Krajského súdu v Trnave č. k. 23 Co 193/2019-194 z 18. novembra 2019 a takto

r o z h o d o l :

Ústavnú sťažnosť [REDACTED] o d m i e t a .

O d ô v o d n e n i e :

I.

Sťažnostná argumentácia

1. Ústavnému súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) bola 30. januára 2020 doručená ústavná sťažnosť [REDACTED] (ďalej len „sťažovateľ“), pre namietané poruřenie jeho základného práva vlastníť

majetok podľa čl. 20 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“), práva pokojne užívať majetok podľa čl. 1 Dodatkového protokolu k Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dodatkový protokol“), základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy a práva na spravodlivý proces podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) uznesením Okresného súdu Skalica (ďalej len „okresný súd“) č. k. 1 C 5/2019-128 z 2. júla 2019 a uznesením Krajského súdu v Trnave (ďalej len „krajský súd“) č. k. 23 Co 193/2019-194 z 18. novembra 2019 (ďalej aj „napadnuté rozhodnutie“ s dodatkom označujúcim príslušný súd).

2. Sťažovateľ v ústavnej sťažnosti uviedol, že okresný súd v základnom konaní o odporovacej žalobe žalobkyne (spoločnosť [REDAKOVANÉ]) napadnutým rozhodnutím nariadil neodkladné opatrenie. Tým obmedzil vlastnícke právo sťažovateľa ako žalovaného k špecifikovaným nehnuteľnostiam (rodinný dom, zastavané plochy a pozemky), nadobudnutým sťažovateľom v auguste 2018 kúpnu zmluvou od svojho brata [REDAKOVANÉ], ktorý bol v máji 2016 odsúdený za poškodzovanie veriteľa (žalobkyne ako navrhovateľa neodkladného opatrenia). Žalobkyňa má mať údajne vymáhateľnú pohľadávku proti bratovi sťažovateľa, o ktorú sa vedie spor na Okresnom súde Košice II.

3. Sťažovateľ proti napadnutému rozhodnutiu okresného súdu podal odvolanie. Krajský súd napadnutým rozhodnutím z 18. novembra 2019 potvrdil napadnuté rozhodnutie okresného súdu.

4. Sťažovateľ upriamuje pozornosť na obmedzenie svojho vlastníckeho práva, najmä z neho vyplývajúceho oprávnenia disponovať s majetkom, ako aj na obmedzenie práva pokojne a bez rušenia užívať svoj majetok. Z nesplnenia predpokladov na nariadenie neodkladného opatrenia sťažovateľ vyvodzuje neprípustnosť obmedzenia týchto práv neodkladným opatrením. Nenastala podľa neho žiadna z podrobností a podmienok predpísaných zákonom na obmedzenie práva vlastníť majetok. Nesprával sa tak, že by jeho konanie aspoň osvedčovalo výnimočnosť, okamžitú potrebu, nevyhnutnú potrebu, obavu z výkonu jeho vlastníckeho práva v smere jeho zneužitia na úkor tretieho subjektu

(žalobkyne). Podmienkou nariadenia neodkladného opatrenia nie je ani krajským súdom uvedená „hospodárnosť konania“, „predĺženie sporu“ či „právna neistota“, teda špekulatívne a neosvedčené úvahy krajského súdu o tom, k čomu by došlo, ak by sťažovateľ previedol majetok.

4.1 O neprípustnosti obmedzenia vlastníckeho práva a jeho ústavnej neudržateľnosti svedčí veta z odôvodnenia: *„Ak žalovaný v odvolaní tvrdí, že vôbec nemienil s nehnuteľnosťou disponovať spôsobom, ako sa vo vydanom neodkladnom opatrení uvádza, potom mu nemôže vydané neodkladné opatrenie prekážať.“*. Týmto krajský súd v podstate uviedol, že možnosť obmedzenia či úplného potlačenia základného práva a slobody je prípustná a legitímna vždy a bez ohľadu na zákonné predpoklady a podmienky obmedzenia dotknutých základných práv a slobôd. Aplikačný princíp krajského súdu, podľa ktorého „ak nemáš čo skrývať, prečo sa sťažuješ“, je absolútnym prelomením podstaty, účelu a zmyslu rešpektovania a právneho zakotvenia základných práv a slobôd (a limitov ich reštrikcií, ktoré môžu byť iba výnimočné), ako aj príkazu adresovaného súdom v čl. 2 ods. 2 ústavy a povinnosti súdov vykladať zákony v súlade s ústavou podľa čl. 152 ods. 4. Možnosť obmedzenia základných práv a slobôd spája ústava a medzinárodné dohovory s naplnením konkrétnych exaktných podmienok uvedených vo všeobecne záväzných právnych predpisoch, a nie s otázkou, či to dotknutému subjektu „vadí“, „prekáža“ alebo či „niečo skrýva“. Zovšeobecnenie zmýšľania krajského súdu by viedlo k potlačeniu celého radu základných práv a slobôd.

5. Namietané porušenie práva na súdnu ochranu a na spravodlivý proces sťažovateľ odôvodnil svojvôľou všeobecných súdov pri usúdení a vyvodení záveru, že žalobkyňa disponuje vykonateľnou pohľadávkou voči jeho bratovi. Spornú pohľadávku si žalobkyňa uplatnila v osobitnom konaní pred Okresným súdom Košice II a nie je ju možné za žiadnych okolností nútene vymôcť. Svojvoľne ďalej bez náležitého odôvodnenia ustálili, že sťažovateľ ohrozuje vymáhateľnosť takejto pohľadávky, resp. že vymoženie pohľadávky ohroziť môže, a to bez poukázania aspoň na osvedčenie akéhokoľvek faktického úkonu sťažovateľa, aspoň hypoteticky smerujúceho k ohrozeniu zatiaľ ani len prvostupňovo neprejednanej, nezistenej a nepriznanej pohľadávky žalobkyne voči bratovi sťažovateľa. To všetko za konštatovania, *„že prečo sťažovateľovi obmedzenie vlastníckeho práva prekáža, keď nemal v úmysle spôsobom popísaným v neodkladnom opatrení majetkom*

disponovat“. Nariadené neodkladné opatrenie poškodzuje sťažovateľa aj v očiach banky, v prospech ktorej sú nehnuteľnosti založené. Napadnuté rozhodnutia sú preto svojvoľné, bez skutkového základu a bez väzby na konkrétne (obávané, ohrozujúce, faktické) správanie sťažovateľa, pokiaľ ide o pokojné užívanie nehnuteľnosti, bez skutočného naplnenia zákonných predpokladov nariadenia neodkladného opatrenia a nespĺňajú požiadavku na kvalitu súdnych rozhodnutí podľa obsahu označených práv.

6. Na základe uvedených skutočností sťažovateľ navrhol, aby ústavný súd po prijatí sťažnosti nálezom rozhodol, že napadnutými rozhodnutiami okresného súdu a krajského súdu boli porušené základné práva sťažovateľa (uvedené v bode 1), aby zrušil napadnuté rozhodnutia a vrátil vec okresnému súdu na ďalšie konanie, a napokon aby priznal sťažovateľovi náhradu trov právneho zastúpenia, ktorú je povinný uhradiť okresný súd.

II.

Právomoc ústavného súdu a relevantná právna úprava

7. Podľa čl. 124 ústavy ústavný súd je nezávislým súdnym orgánom ochrany ústavnosti.

7.1 Podľa čl. 127 ods. 1 ústavy ústavný súd rozhoduje o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb, ak namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd, alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd.

7.2 Podľa čl. 140 ústavy podrobnosti o organizácii ústavného súdu, o spôsobe konania pred ním a o postavení jeho sudcov ustanoví zákon. Týmto zákonom je zákon č. 314/2018 Z. z. o Ústavnom súde Slovenskej republiky a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení zákona č. 413/2019 Z. z. (ďalej len „zákon o ústavnom súde“).

8. Podľa § 56 ods. 1 zákona o ústavnom súde ústavný súd návrh na začatie konania predbežne prerokuje na neverejnom zasadnutí bez prítomnosti navrhovateľa, ak tento zákon v § 9 neustanovuje inak.

8.1 Ústavný súd môže podľa § 56 ods. 2 zákona o ústavnom súde na predbežnom prerokovaní bez ústneho pojednávania uznesením odmietnuť návrh na začatie konania,

a) na prerokovanie ktorého nemá ústavný súd právomoc,

b) ktorý je podaný navrhovateľom bez zastúpenia podľa § 34 alebo § 35 a ústavný súd nevyhovел žiadosti navrhovateľa o ustanovenie právneho zástupcu podľa § 37,

c) ktorý nemá náležitosti ustanovené zákonom,

d) ktorý je neprípustný,

e) ktorý je podaný zjavne neoprávnenou osobou,

f) ktorý je podaný oneskorene,

g) ktorý je zjavne neopodstatnený.

9. O zjavnej neopodstatnenosti návrhu možno hovoriť vtedy, keď namietaným postupom orgánu štátu nemohlo vôbec dôjsť k porušeniu toho základného práva alebo slobody, ktoré označil navrhovateľ, a to buď pre nedostatok vzájomnej príčinnej súvislosti medzi označeným postupom orgánu štátu a základným právom alebo slobodou, porušenie ktorých sa namietalo, prípadne z iných dôvodov. Za zjavne neopodstatnený návrh preto možno považovať ten, pri predbežnom prerokovaní ktorého ústavný súd nezistil žiadnu možnosť porušenia označeného základného práva alebo slobody, reálnosť ktorej by mohol posúdiť po jeho prijatí na ďalšie konanie (I. ÚS 66/98, I. ÚS 110/02, I. ÚS 88/07).

II.1 Východiská rozhodovania ústavného súdu

10. Pokiaľ ide o ústavnoprávny prieskum rozhodnutí všeobecných súdov o neodkladných opatreniach (podobne ako pri rozhodnutiach o predbežných opatreniach za prechádzajúcej procesnoprávnej úpravy), poukazuje ústavný súd na svoju predchádzajúcu rozhodovaciu činnosť.

11. V recentných rozhodnutiach (napr. sp. zn. II. ÚS 741/2017, sp. zn. II. ÚS 447/2017, sp. zn. II. ÚS 340/2015) ústavný súd *mutatis mutandis* uviedol, že rozhodovanie o návrhu na nariadenie neodkladného opatrenia možno považovať za súčasť základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy. Posúdenie podmienok na nariadenie neodkladného opatrenia je predovšetkým vecou všeobecných súdov (čl. 142

ústavy). Aj v konaniach, v rámci ktorých všeobecný súd rozhoduje o neodkladných opatreniach, musia byť dodržané minimálne požiadavky, ktoré tvoria podstatu základného práva na súdnu ochranu, resp. práva na spravodlivý súdny proces. Ústavný súd môže zasiahnuť do rozhodnutí všeobecných súdov o neodkladných opatreniach iba za predpokladu, že by rozhodnutím všeobecného súdu došlo k procesnému excesu, ktorý by zakladal zjavný rozpor s princípmi spravodlivého procesu. To znamená, že takéto rozhodnutie musí obsahovať výrok, ktorý je koncentrovaným vyjadrením odôvodnenia právneho názoru všeobecného súdu. Ďalej rozhodnutie o návrhu na nariadenie neodkladného opatrenia musí mať rovnako ako iné rozhodnutia predovšetkým zákonný podklad, musí byť vydané príslušným orgánom a nemôže byť prejavom svojvôle, teda musí byť primeraným spôsobom odôvodnené. Všeobecný súd pri rozhodovaní o neodkladných opatreniach je povinný poskytnúť ochranu nielen tomu, kto sa vydania takého opatrenia domáha, ale v rámci ústavných pravidiel tiež tomu, proti komu návrh smeruje (m. m. IV. ÚS 257/2010).

12. Rovnako však ústavný súd akceptuje určité zníženie nárokov na dostatočnosť zistenia skutkového stavu a obsiahlosť právnej argumentácie pri rozhodovaní o návrhu na nariadenie predbežného opatrenia, čo je odôvodnené potrebou rýchleho rozhodnutia o nich na účely účinnej dočasnej úpravy pomerov (porov. rozhodnutie I. ÚS 102/05, č. 52/2005, Zbierka nálezov a uznesení Ústavného súdu Slovenskej republiky, v ňom citovaná prejudikatúra). Ústavný súd tak v zásade pripúšťa obsahový prieskum rozhodnutí o predbežných opatreniach len z hľadiska ich zjavnej protiústavnosti a arbitrárnosti (porov. II. ÚS 222/04, č. 138/2004, Zbierka nálezov a uznesení Ústavného súdu Slovenskej republiky).

13. S podobným prístupom sa možno stretnúť v judikatúre Európskeho súdu pre ľudské práva vo vzťahu k ochrane práv vyplývajúcich z čl. 6 ods. 1 dohovoru, ktorá sa postupne ustálila v tom smere, že predmetom ochrany podľa tohto ustanovenia môžu byť aj konania o predbežných opatreniach, v ktorých sa ale nemusia uplatňovať všetky požiadavky práva na spravodlivé súdne konanie (porov. Micallef proti Malte, sťažnosť č. 17056/06, rozsudok veľkého senátu z 15. 10. 2009, najmä odsek 86).

14. Predpokladom pre záver o porušení základných práv a slobôd je potom také porušenie, ktoré nie je napravitel'né alebo odstránitel'né následnou činnosťou všeobecného súdu, napr. v konaní o veci samej (porov. I. ÚS 46/00, III. ÚS 406/2013).

15. Ústavný súd si uvedomuje odlišnosť predošlej právnej úpravy predbežných opatrení a súčasnej právnej úpravy neodkladných opatrení. Inak povedané, prijatím zákona č. 160/2015 Z. z. Civilný sporový poriadok v znení neskorších predpisov (ďalej aj „CSP“) sa zmenila koncepcia právnej úpravy predbežných opatrení podľa Občianskeho súdneho poriadku, podľa ktorej bolo cieľom predbežných opatrení dočasne upraviť pomery účastníkov konania a následne rozhodnúť vo veci samej, resp. cieľom bolo eliminovať ohrozenie budúcej exekúcie. Nová právna úprava upúšťa od doterajšej koncepcie predbežnosti poskytovanej ochrany, pretože po nariadení navrhovaných opatrení nemusí nevyhnutne nasledovať konanie vo veci samej. Podľa § 336 ods. 1 CSP môže súd pri nariadení neodkladného opatrenia pred začatím konania vo výroku uznesenia uložiť navrhovateľovi povinnosť podať v určitej lehote žalobu vo veci samej. Ak je predpoklad, že neodkladným opatrením možno dosiahnuť trvalú úpravu pomerov medzi stranami, súd túto povinnosť neuloží. Nová právna úprava pripúšťa nariadenie neodkladného opatrenia, ktorého obsah by bol totožný s výrokom vo veci samej (§ 330 ods. 2 CSP), na rozdiel od úpravy podľa Občianskeho súdneho poriadku, pri ktorej dočasnosť predbežných opatrení vylučovala možnosť takeého výroku, ktorý by bol obsahovo totožný s výrokom vo veci samej.

16. Ústavný súd ako nezávislý súdny orgán ochrany ústavnosti (čl. 124 ústavy) sa v zásade nepovažuje za orgán oprávnený zasahovať do rozhodnutí o neodkladných opatreniach v prípadoch, kde neodkladné opatrenia do práv a povinností účastníkov konania nezasahujú konečným spôsobom (porov. m. m. IV. ÚS 82/09), resp. kde s ohľadom na charakter konkrétneho rozhodnutia o neodkladnom opatrení nemôže toto zasiahnuť do základných práv alebo slobôd účastníkov konania, keďže nemusí zodpovedať konečnému meritórnemu rozhodnutiu (porov. m. m. III. ÚS 309/2012).

III.

Právne posúdenie vecí ústavným súdom

17. Podanie sťažovateľa možno posúdiť ako ústavnú sťažnosť v zmysle čl. 127 ústavy v spojení s § 42 ods. 2 písm. f) a § 123 a nasl. zákona o ústavnom súde.

18. Ústavný súd v rámci prípravy na predbežné prerokovanie zameranej na splnenie zákonom ustanovených podmienok konania pred ústavným súdom zistil, že ústavnú sťažnosť podala oprávnená osoba, strana civilného súdneho procesu v procesnom postavení žalovaného (§ 122), návrh je prípustný (§ 55), obsahuje všeobecné a osobitné náležitosti predpísané zákonom o ústavnom súde (§ 43 a § 123) a sťažovateľ je zastúpený advokátom (§ 34 ods. 1) na základe predloženého plnomocenstva výslovne udeleného na zastupovanie pred ústavným súdom. Ústavná sťažnosť bola podaná v zákonnej lehote (§ 124) po vyčerpaní dostupných právnych prostriedkov (§ 132 ods. 2).

19. Ústavný súd podľa § 56 ods. 1 zákona o ústavnom súde ústavnú sťažnosť sťažovateľa predbežne prerokoval v senáte, primárne skúmajúc, či vo veci nie sú prítomné dôvody na jej odmietnutie podľa § 56 ods. 2 zákona o ústavnom súde.

III.1 K namietanému porušeniu práv sťažovateľa napadnutým rozhodnutím okresného súdu

20. Pokiaľ ide o namietané porušenie práv sťažovateľa napadnutým rozhodnutím okresného súdu, ústavný súd v prvom rade uvádza, že z čl. 127 ods. 1 ústavy vyplýva, že systém ústavnej ochrany základných práv a slobôd je rozdelený medzi všeobecné súdy a ústavný súd, pričom právomoc všeobecných súdov je ústavou založená primárne („... ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd“) a právomoc ústavného súdu len subsidiárne, t. j. na princípe subsidiarity.

21. Z tohto princípu vyplýva, že právomoc ústavného súdu poskytnúť ochranu základným právam a slobodám je daná iba vtedy, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhodujú všeobecné súdy. Ústavný súd sa pri zakladaní svojej právomoci riadi zásadou,

že všeobecné súdy sú ústavou povolané chrániť nielen zákonnosť, ale aj ústavnosť. Preto je právomoc ústavného súdu subsidiárna a nastupuje až vtedy, ak nie je daná právomoc všeobecných súdov (pozri. II. ÚS 13/01, IV. ÚS 102/09).

22. Proti napadnutému rozhodnutiu okresného súdu bol prípustný opravný prostriedok, ktorý sťažovateľ využil, a preto právomoc poskytnúť ochranu označeným právam sťažovateľa podľa ústavy a dohovoru mal krajský súd v rámci odvolacieho konania. Tým je zároveň v danom rozsahu vylúčená právomoc ústavného súdu. Preto ústavný súd túto časť ústavnej sťažnosti odmietol podľa § 56 ods. 2 písm. a) zákona o ústavnom súde pre nedostatok právomoci na jej prerokovanie.

III.2 K namietanému porušeniu práv sťažovateľa napadnutým rozhodnutím krajského súdu

23. Z obsahu ústavnej sťažnosti vyplýva, že sťažovateľ namieta porušenie základného práva podľa čl. 20 a čl. 46 ods. 1 ústavy a práv podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru a čl. 1 dodatkového protokolu napadnutým rozhodnutím krajského súdu, ktorým potvrdil uznesenie okresného súdu o nariadení neodkladného opatrenia. Podľa sťažovateľa neboli splnené zákonné podmienky na obmedzenie jeho vlastníckeho práva, podmienky na nariadenie neodkladného opatrenia, napadnuté rozhodnutie je svojvoľné pri záveroch o dispozícii vykonateľnou pohľadávkou žalobkyne voči bratovi sťažovateľa a pri závere o ohrození vymáhateľnosti tejto pohľadávky sťažovateľom.

24. Ústavný súd zdôrazňuje svoju stabilnú judikatúru, podľa ktorej odôvodnenia rozhodnutí prvostupňového súdu a odvolacieho súdu nemožno posudzovať izolovane (II. ÚS 78/05), pretože prvostupňové a odvolacie konanie z hľadiska predmetu konania tvoria jeden celok. Poukazuje preto aj na relevantné časti uznesenia okresného súdu.

25. Neodkladné opatrenie nariadené napadnutým rozhodnutím okresného súdu spočívalo v uložení povinnosti sťažovateľovi nenakladať s konkrétne označenými nehnuteľnosťami nachádzajúcimi sa v katastrálnom území Skalica (zastavané plochy a nádvorcia a rodinný dom) v rozsahu akéhokoľvek prevodu vlastníctva na tretiu osobu,

zriadenia záložného práva k nim a zaťaženia inými právami tretích osôb, a to až do právoplatného skončenia konania vo veci samej. Vo veci samej sa žalobkyňa domáha určenia, že kúpna zmluva, ktorou bolo prevedené vlastnícke právo k označeným nehnuteľnostiam, je voči nej neúčinná. Podľa okresného súdu neprichádzalo do úvahy nariadenie zabezpečovacieho opatrenia, pretože v tomto prípade žalovaný nie je dlžníkom žalobkyne. Okresný súd uviedol, že žalobkyňa sleduje dočasnú úpravu pomerov strán počas konania o odporovateľnosť právneho úkonu. Brat sťažovateľa svojím protiprávnym konaním čiastočne zmaril uspokojenie veriteľa inej osoby tým, že inak odstránil čo i len časť majetku dlžníka, spôsobil tak škodu veľkého rozsahu. Žalobkyni tak vznikla škoda vo výške 956 720,36 €, ktorú si uplatnila proti bratovi sťažovateľa žalobou o náhradu škody podanou 13. októbra 2017 na okresnom súde. Vec bola postúpená Okresnému súdu Košice II, kde je vedená pod sp. zn. 45 C 24/2018 a právoplatne nie je skončená. Brat sťažovateľa kúpnu zmluvou previedol bonitné nehnuteľnosti na sťažovateľa, vklad bol povolený 5. apríla 2019 a v súčasnosti už nedisponuje žiadnym iným majetkom postačujúcim na uspokojenie vymáhateľnej pohľadávky žalobkyne. Obmedzil tak, ak nie zmaril, možnosť vymôcť pohľadávku voči nemu.

25.1 Okresný súd preto považoval potrebu bezodkladnej úpravy pomerov medzi stranami za osvedčenú, keďže žalobkyňa osvedčila, že má vymáhateľnú pohľadávku voči bratovi sťažovateľa v uvedenej výške z titulu náhrady škody v súvislosti so spáchaním trestného činu. Brat sťažovateľa ako dlžník uskutočnil úkon, ktorým podstatne sťažil vymožitelnosť pohľadávky žalobkyne. Žalobkyňa podľa súdu osvedčila, že by bez neodkladného opatrenia bol ohrozený výkon súdneho rozhodnutia a že zmarenie tohto výkonu reálne hrozí. Potrebu nariadenia neodkladného opatrenia vnímal okresný súd aj v povahe konania vo veci samej, keď v prípade úspechu žaloby by bol odporovateľný právny úkon voči žalobkyni relatívne neúčinný a žalobkyňa by sa ako veriteľ mohla na základe právoplatného rozsudku domáhať uspokojenia svojej pohľadávky z predmetu sporného právneho úkonu (nehnutelností), a nie od sťažovateľa ako povinného v exekúcii. Právne účinky úspešného odporu sa prejavujú voči sťažovateľovi vo forme povinnosti strieť vedenie exekúcie (speňaženie) na predmet plnenia z odporovaného právneho úkonu, ktorého bol účastníkom. Exekúciu by veriteľ mohol viesť proti dlžníkovi (bratovi sťažovateľa) za rovnakých podmienok, ako keby k prevodu nehnuteľností nedošlo, s rozdielom, že exekúciou postihnutý majetok patrí osobe, ktorá mala prospech

z odporovaného úkonu. Exekúcia by mohla byť ohrozená, ak by sťažovateľ ešte pred právoplatným skončením konania vo veci samej previedol sporné nehnuteľnosti na tretiu osobu a uspokojenie pohľadávky na základe právoplatného rozsudku by tak nebolo možné. Preto je žiaduce, aby vo vlastníckych vzťahoch k predmetným nehnuteľnostiam nevznikali zmeny. Nariadením neodkladného opatrenia pominie hrozba zmarenia prípadnej exekúcie, dôjde k dočasnej stabilizácii pomerov a umožní sa judikovanie súdu vo veci samej.

25.2 Napokon sa okresný súd zaoberal primeranosťou zásahu do práv sťažovateľa. Došiel k záveru, že nepôjde o nevhodný zásah, pretože neodkladné opatrenie je primerané rozsahu práva, ktorého súdny výkon je ohrozený (pohľadávka žalobkyne). Preto obmedzenie práva sťažovateľa od neho možno dôvodne požadovať. Okresný súd vo výroku vymedzil úkony, ktoré sťažovateľ nesmie v rámci nakladania s nehnuteľnosťami vykonávať, čím podľa neho nedôjde k obmedzeniu či ohrozeniu práv sťažovateľa v neprimeranom rozsahu, nebude žiadnym spôsobom obmedzovaný v ich bežnom užívaní, môže nehnuteľnosti užívať, udržiavať alebo prenajať. Preto považoval okresný súd návrh žalobkyne za dôvodný a vyhovel mu.

26. Odôvodnenie napadnutého rozhodnutia krajského súdu obsahuje zhrnutie obsahu napadnutého rozhodnutia okresného súdu z 2. júla 2019 a opísanie podstatných dôvodov návrhu žalobkyne. Rozsiahlo rekapituluje obsah odvolania sťažovateľa, po ktorom nasleduje opis vyjadrenia žalobkyne k odvolaniu. Krajský súd na takomto základe vyhodnotil odvolanie sťažovateľa ako nedôvodné a napadnuté rozhodnutie okresného súdu považoval vo vzťahu ku skutkovým zisteniam, ako aj vo vzťahu k právnemu posúdeniu za vecne správne. V celom rozsahu krajský súd prebral zistený skutkový stav o skutočnostiach rozhodných pre posúdenie nároku žalobkyne a odkázal na odôvodnenie napadnutého rozhodnutia okresného súdu s poukazom na § 387 ods. 2 CSP. Zdôraznil rámec rozhodovania o neodkladnom opatrení a predmet konania vo veci samej. Upriamil pozornosť na tvrdenie žalobkyne, že jej dlžník (brat sťažovateľa) nemá iný majetok, a v prípade úspechu jeho žaloby o náhradu škody bude exekúcia ohrozená. Sťažovateľ toto tvrdenie v odvolaní nespochybnil, preto ohrozenie exekúcie bolo relevantným dôvodom na nariadenie neodkladného opatrenia.

26.1 Krajský súd nesúhlasil s názorom sťažovateľa, že žalobkyňa nedisponuje vymáhateľnou pohľadávkou. Existencia trestného rozkazu, v ktorom je konštatované, že

žalobkyni bola spôsobená škoda (aj keď v spornom rozsahu) konkrétnou osobou a špecifikovaným spôsobom (k čomu sa dlžník priznal, pretože uzavrel dohodu o vine a treste), ďalej odkaz poškodenej žalobkyne na občianskoprávne konanie, pri súčasne podanej žalobe žalobkyne o náhradu škody voči tomu, kto mal škodu spôsobiť na základe rovnakých skutočností, ako je uvádzané v trestnom konaní, sú dôvodom na záver o existencii vymáhateľnej pohľadávky. Následne sú dôvodom aj na nariadenie neodkladného opatrenia, zakazujúceho sťažovateľovi disponovať s nehnuteľnosťami, ktoré sú predmetom odporovaného úkonu. Je to tak aj z dôvodu hospodárnosti konania, pretože v prípade prevodu nehnuteľností sťažovateľom na tretiu osobu by táto vstúpila do jeho práv a povinností a z hľadiska procesného by došlo k predlžovaniu sporu a vzniku právnej neistoty viacerých osôb. Ak sťažovateľ nemienil nakladať s nehnuteľnosťami spôsobom uvedeným vo vydanom neodkladnom opatrení, ako tvrdí v odvolaní, nemôže mu toto dočasné neodkladné opatrenie prekážať. Zriadené záložné právo banky na nehnuteľnosti podľa krajského súdu neznamena nemožnosť vydať neodkladné opatrenie s uloženým zákazom disponovať nimi a žiadny právny predpis v tomto smere neobmedzuje predmet neodkladného opatrenia. S ohľadom na zákonom obmedzenú dobu na podanie odporovacej žaloby a na možnosť dlhšieho trvania konania o náhradu škody bolo dôvodným podať odporovaciu žalobu, pričom voľba ďalšieho postupu je na okresnom súde. Ostatné námietky sťažovateľa (či je podaná žaloba o náhradu škody na základe rozhodujúcich skutočností rovnakých, ako je uvedené v trestnom rozsudku, alebo ide o iný nárok, premlčanie a pod.) krajský súd vyhradil pre konanie vo veci samej vzhľadom na potrebu vykonať dokazovanie, na ktoré v konaní o nariadenie neodkladného opatrenia nie je časový priestor.

26.2 Na základe tvrdení a listinných dôkazov žalobkyne bolo možné dospieť k záveru o existencii naliehavej potreby dočasne upraviť vzťahy medzi účastníkmi uložením zákazu sťažovateľovi disponovať s nehnuteľnosťami, ktoré sú predmetom odporovacieho úkonu, uvedeným spôsobom, preto krajský súd potvrdil napadnuté rozhodnutie okresného súdu podľa § 387 CSP.

III.3 Vlastné posúdenie napadnutého rozhodnutia z pohľadu čl. 46 ods. 1 ústavy a čl. 6 ods. 1 dohovoru

27. Ústavný súd nezistil, že by krajským súdom aplikovaný postup pri zistení a hodnotení skutkového stavu veci a pri ustálení právnych záverov mohol zakladať dôvod na zásah ústavného súdu do namietaného uznesenia v súlade s jeho právomocami ustanovenými v čl. 127 ods. 2 ústavy. Nezistil, že by napadnuté rozhodnutie krajského súdu bolo svojvoľné alebo v zjavnom vzájomnom rozpore, či urobené v zrejmom omyle a v nesúlade s platnou právnou úpravou či nedostatočne odôvodnené. Jeho právne závery vychádzajú z okolností prípadu. Odôvodnenie je primerané tomu, že ide o rozhodnutie predbežnej povahy o neodkladnom opatrení a nemožno ho *prima facie* považovať ani za zjavne neodôvodnené alebo arbitrárne.

27.1 Priamo z neho vyplýva, že odvolanie sťažovateľa nebolo opodstatnené. Hoci sa krajský súd v celom rozsahu stotožnil s odôvodnením napadnutého rozhodnutia okresného súdu, jasne sa vyjadril aj k správnosti dôvodov napadnutého rozhodnutia okresného súdu a vysporiadal sa so všetkými podstatnými tvrdeniami v odvolaní sťažovateľa. Hlavné odvolacie námietky sa týkali neexistencie vymáhateľnej pohľadávky žalobkyne voči bratovi sťažovateľa a existencie stavu ohrozenia exekúcie. Na tieto námietky krajský súd jasne odpovedal poukázaním na trestné konanie týkajúce sa brata sťažovateľa a podanú žalobu o náhradu škody, resp. poukázaním na nespochybnené tvrdenie žalobkyne, že jej dlžník (brat sťažovateľa) nemá iný majetok. Odpovedal aj na námietky spočívajúce v nesprávnom označení konania o náhradu škody vedeného na Okresnom súde Košice II, ako aj na námietku existencie záložného práva na nehnuteľnosti. V detailoch ústavný súd odkazuje sťažovateľa na príslušnú časť odôvodnení napadnutých rozhodnutí.

28. Z odôvodnenia napadnutého rozhodnutia je možné zistiť konkrétne úvahy, ktoré súd viedli ku konkrétnemu právnemu záveru a ktoré sú založené na skutkovom základe, ktorý mal krajský súd osvedčený postupom nevykazujúcim zjavnú protiústavnosť alebo arbitrárnosť. Napadnuté uznesenie bolo výsledkom procesného postupu, ktorý bol zákonný a procesnými právnymi normami predpokladaný pre túto formu rozhodovania všeobecných súdov. Ani v tomto smere ústavný súd teda nenašiel pochybenie všeobecného súdu spočívajúce v procesnom excese takej intenzity, ktorý by zakladal zjavný rozpor s princípmi

spravodlivého procesu (porov. III. ÚS 169/2010, III. ÚS 281/07) a ktorý by oprávňoval ústavný súd zasiahnuť do napadnutého rozhodnutia krajského súdu o neodkladnom opatrení.

29. Premietnutím opísaných východísk na vec sťažovateľa je potrebné upozorniť aj na ďalší zásadný aspekt veci, a to ten, že krajský súd nerozhodol s konečnou platnosťou o úprave právnych vzťahov, ktoré sú predmetom sporu medzi žalobkyňou a sťažovateľom. Vo veci samej je na okresnom súde pod sp. zn. 1 C 5/2019 vedený spor o odporovacej žalobe. Podľa zistenia ústavného súdu bolo konanie prerušené uznesením z 25. júna 2020 z dôvodu prebiehajúceho konania o náhradu škody vedeného na Okresnom súde Košice II pod sp. zn. 13 C 75/2018 do jeho právoplatného skončenia. Pokiaľ vo veci samej doteraz v konaní na okresnom súde nebolo rozhodnuté, môže sťažovateľ stále svoje námietky (či je podaná žaloba o náhradu škody na základe rozhodujúcich skutočností rovnakých, ako je uvedené v trestnom rozsudku, alebo ide o iný nárok, premlčanie a pod.), ale aj námietky týkajúce sa samotnej vymáhateľnosti pohľadávky prednášať pred súdom.

30. Sťažovateľ svojou argumentáciou o vymáhateľnosti pohľadávky v tejto fáze konania predbieha rozhodnutie vo veci samej, kde bude v konečnom dôsledku rozhodnuté o tom, či ide o vymáhateľnú pohľadávku (čo je jeden z predpokladov úspešnosti odporovacej žaloby). Pri rozhodovaní o neodkladnom opatrení však nie je automaticky možné prebrať predpoklady dané hmotným právom pre odporováciu žalobu a použiť ich ako podmienky pre nariadenie neodkladného opatrenia. Neodkladné opatrenie je upravené v Civilnom sporovom poriadku, kde má rámcovo vymedzené podmienky, splnenie ktorých je vyžadované pre jeho nariadenie.

31. Pri rozhodovaní o neodkladnom opatrení navrhovanom v priebehu sporu vo veci samej o odporovacej žalobe žalobkyne sa preto nemusel okresný súd a následne ani krajský súd riadiť sťažovateľom predloženým výkladom pojmu vymáhateľná pohľadávka v zmysle vykonateľná pohľadávka, súdom právoplatne prisúdená. Ak použili všeobecné súdy zákonný pojem vymáhateľná pohľadávka (jeho výklad bol predmetom uznesenia sp. zn. PL. ÚS 39/2015), vo významovom zmysle žalovateľná pohľadávka, mohli si to ako súdy v tejto fáze konania o neodkladnom opatrení dovoliť a tento ich záver nemožno označiť za

svojvoľný. Z celkového kontextu je zrejmé, že skutočne je vedené súvisiace konanie na Okresnom súde Košice II o náhradu škody voči bratovi sťažovateľa. V tomto zmysle žalobkyňa vymáhateľnú pohľadávku voči bratovi sťažovateľa má.

32. Tento právny názor krajského súdu (aj okresného súdu) vyslovený v procesnom štádiu konania o neodkladnom opatrení neznamena, že okresný súd ním bude vo veci samej viazaný (nejde o prejudikovanie konečného rozhodnutia). Posúdenie toho, či daný právny úkon je alebo nie je odporovateľný (v jeho rámci aj posúdenie otázky vymáhateľnosti pohľadávky), je totiž predmetom konania vo veci samej, a nie konania o nariadenie neodkladného opatrenia, ktorého účelom je v danej veci iba zabezpečenie budúceho výkonu exekučného titulu v prospech žalobkyne do ukončenia konania vo veci samej. Sťažovateľovi tak zostávajú zachované všetky jeho procesné práva a vydané neodkladné opatrenie na tom nič nemení.

33. Podľa názoru ústavného súdu krajský súd v nadväznosti na odôvodnenie napadnutého rozhodnutia okresného súdu ústavne akceptovateľným a udržateľným spôsobom objasnil skutkový základ veci a aplikáciu právnej úpravy neodkladného opatrenia, ktorá nie je v rozpore s jej zmyslom a účelom. Skutočnosť, že sťažovateľ sa s právnym názorom krajského súdu nestotožňuje, nemôže sama osebe viesť k záveru o zjavnej neodôvodnenosti alebo arbitrárnosti jeho názoru a nezakladá ani oprávnenie ústavného súdu nahradiť právny názor všeobecného súdu svojím vlastným. Ustálená rozhodovacia prax ústavného súdu rešpektuje názor, podľa ktorého základné právo na súdnu ochranu, resp. právo na spravodlivé súdne konanie nemožno stotožňovať s procesným úspechom, z čoho vyplýva, že všeobecný súd nemusí rozhodovať v súlade so skutkovým a právnym názorom účastníkov konania vrátane ich dôvodov a námietok (II. ÚS 4/94, II. ÚS 3/97, IV. ÚS 340/04, I. ÚS 225/05, II. ÚS 56/07, I. ÚS 232/08, I. ÚS 204/2010).

34. Vzhľadom na predložené východiská a závery ústavný súd v tejto časti odmietol ústavnú sťažnosť sťažovateľa podľa § 56 ods. 2 písm. g) zákona o ústavnom súde ako zjavne neopodstatnenú, keďže ani po prijatí ústavnej sťažnosti na ďalšie konanie by nebolo ani potenciálne možné dospieť k názoru o porušení sťažovateľom označených práv napadnutým rozhodnutím krajského súdu.

III.4 K namietanému porušeniu základného práva podľa čl. 20 ods. 1 ústavy, ako aj práva podľa čl. 1 dodatkového protokolu

35. Sťažovateľ namietané porušenie základného práva vlastníť majetok zaručeného v čl. 20 ods. 1 ústavy, ako aj práva pokojne užívať svoj majetok podľa čl. 1 dodatkového protokolu odôvodňoval porušením ústavno-procesných princípov vyplývajúcich z čl. 46 ods. 1 ústavy, ako aj z čl. 6 ods. 1 dohovoru. Ústavný súd uvádza, že keďže namietané porušenie základného práva podľa čl. 46 ods. 1 ústavy, resp. aj práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru nezistil, je sťažnosť sťažovateľa aj v tejto zostávajúcej časti zjavne neopodstatnená.

36. Z uvedeného dôvodu ústavný súd sťažnosť aj v časti namietaného porušenia základného práva podľa čl. 20 ods. 1 ústavy a práva podľa čl. 1 dodatkového protokolu pri predbežnom prerokovaní podľa § 56 ods. 2 písm. g) zákona o ústavnom súde odmietol pre jej zjavnú neopodstatnenosť.

37. Keďže sťažnosť bola odmietnutá ako celok, rozhodovanie o ďalších procesných návrhoch sťažovateľa v uvedenej veci stratilo opodstatnenie, preto sa nimi ústavný súd už nezaoberal.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 28. októbra 2020

Miroslav DURÍŠ
predseda senátu